

VERSLAG VAN WERKZAAMHEDEN 2018

Grenspark Maas-Swalm-Nette

Foto: M. Hectors

WWW.GRENSPARK-MSN.NL

GESUBSIDIEERD DOOR DE PROVINCIE LIMBURG EN LAND NORDRHEIN-
WESTFALEN

provincie limburg

Ministerium für Klimaschutz, Umwelt,
Landwirtschaft, Natur- und Verbraucherschutz
des Landes Nordrhein-Westfalen

1. INLEIDING	3
2. OPENBAAR LICHAAM GRENSPARK MSN	4
Deelnemers	4
Algemeen Bestuur	4
Samenstelling Algemeen bestuur (Stand 31.12.2018)	5
Dagelijks bestuur	6
Kantoor	6
3. SUBSIDIES	6
4. PROJECTEN	9
INTERREG V-A Cultuurgeschiedenis Verdigitaald	9
Applicatie en website „langs sporen – Biografie van een landschap”	9
Natuurtheater	9
Buitenmaatregelen	9
INTERREG V-A Natuur- en Bosbrandpreventie	13
Risicoanalyse Natuur- en Bosbrand	13
Risicobeheersplannen	13
Wateropnamepunt Sechseichen/Roermonderbahn	13
Evacuatieroute grensovergang Wegberg-Dalheim / Vlodrop/Station	13
5. OVERIGE WERKZAAMHEDEN 2018	15
Genootschapsdag	15
Natuurwerkdag	15
Boek “Natuur voor elkaar”	15
Lidmaatschap EUROPARC	15
Evenementen programma	15
Premiumwandelaroutes Water. Wandel. Wereld	16
Beurs Tour Natur	16
Website Water. Wandel. Wereld	16
Internetsite Grenspark MSN en social media	17
6. PROJECTACQUISITIE	20
Ruiterroute netwerk	20
Overige	20
7. VOORLICHTING, COMMUNICATIE EN PROMOTIEACTIVITEITEN 2018	21

1. Inleiding

De werkzaamheden van het Grenspark Maas-Swalm-Nette (Grenspark MSN) in 2018 betroffen vooral de uitvoering van maatregelen in het kader van de INTERREG V-A projecten Cultuurgeschiedenis Verdigitaal en Natuur- en Bosbrandpreventie.

In augustus 2018 vond binnen Roermond de verhuizing plaats van het kantoor van het Grenspark MSN. Aangezien de gezamenlijke huurders van het oude kantoor in het GroenHuis allen naar dezelfde kantoorlocatie zijn verhuisd is verder intensief contact en samenwerking met de overige organisaties op het gebied van natuur en milieu mogelijk.

Grenspark MSN wordt financieel ondersteund door de provincie Limburg, de deelstaat Nordrhein-Westfalen en de aan het Grenspark deelnemende overheden. Dit is de basis voor de acquisitie en coördinatie van grensoverschrijdende projecten in het Grenspark.

Mede dankzij de ondersteuning van de natuur- en landschapsgidsen en routescouts aan weerszijden van de grens stond natuurgeïnteresseerden en recreanten in 2018 een groot aanbod aan evenementen en producten ter beschikking.

Met dit concept-verslag van werkzaamheden informeert het dagelijks bestuur in overeenstemming met de gemeenschappelijke regeling de deelnemers van het openbaar lichaam Grenspark MSN over de in 2018 uitgevoerde werkzaamheden. Het concept-verslag zal op 28 juni 2019 ter vaststelling aan het algemeen bestuur worden aangeboden.

2. Openbaar Lichaam Grenspark MSN

Deelnemers

De Nederlandse gemeenten Beesel, Leudal, Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen, Roermond en Venlo en het Duitse Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette waren 2018 deelnemers van het Grenspark MSN. Het ambtsgebied van het Grenspark MSN omvat de ambtsgebieden van de deelnemende gemeenten en van het Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette. De oppervlakte bedraagt ca. 1080 km². Het ambtsgebied is hieronder nader weergegeven.

Figuur 1 Ligging en begrenzing Grenspark MSN

Algemeen Bestuur

Het algemeen bestuur bestaat uit zeven vertegenwoordigers (en plaatsvervangers) namens de deelnemende gemeenten en zeven vertegenwoordigers (en plaatsvervangers) namens Naturpark Schwalm-Nette. Vertegenwoordigers van het ministerie MULNV van de deelstaat Nordrhein-Westfalen, de Bezirksregierung Düsseldorf en de provincie Limburg zijn adviserende leden van het algemeen bestuur.

Na de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 hebben de deelnemende gemeenten voor de nieuwe zittingstermijn de vertegenwoordigers in het algemeen bestuur Grenspark MSN nieuw benoemd.

De vergaderingen van het algemeen bestuur vinden twee maal per jaar plaats, afwisselend in Nederland en Duitsland. De voorjaarsvergadering vond op 29 juni in Wassenberg plaats en de najaarsvergadering op 1 december in het nieuwe kantoorpand van het Grenspark in Roermond.

Samenstelling Algemeen bestuur (Stand 31.12.2018)

Namens de gemeenten

Dhr. A. Walraven (plv. voorzitter)	wethouder gemeente Leudal
Mevr. E. Cuijpers	wethouder gemeente Roerdalen
Dhr. R. Evers	wethouder gemeente Roermond
Mevr. D. Heesakkers	wethouder gemeente Beesel
Dhr. J. Lalieu	wethouder gemeente Maasgouw
Mevr. M. Pollux-Linssen	wethouder gemeente Venlo
Dhr. P. Ruijten	wethouder gemeente Echt-Susteren

Plaatsvervangend

Dhr. S. Backus	wethouder gemeente Leudal
Dhr. dr. J. Hessels	burgemeester gemeente Echt-Susteren
Dhr. M. Roelofs	wethouder gemeente Beesel
Dhr. J. Smits	wethouder gemeente Roerdalen
Dhr. S. Strous	burgemeester gemeente Maasgouw
Mevr. A. Waajen-Crins	wethouder gemeente Roermond
N.N.	wethouder gemeente Venlo

Namens Zweckverband Schwalm-Nette

Dhr. A. Budde (voorzitter)	Dezernent Kreis Viersen
Dhr. F.-J. Draack	Kreis Kleve
Dhr. T. Fegers	Mönchengladbach
Dhr. R. Lind	Dezernent Kreis Heinsberg
Mevr. M. Lipp	Kreis Viersen
Dhr. dr. F. Schmitz	Heinsberg
Mevr. A. Terporten	Kreis Viersen

Plaatsvervangend

Mevr. A. Feller	Kreis Viersen
Mevr. E. Gils	Stadt Mönchengladbach
Mevr. M. Mai	Kreis Viersen
Dhr. J. Mailänder	Kreis Kleve
Dhr. M. Pillich	Kreis Heinsberg
Dhr. A. Wilms	Kreis Heinsberg

Adviserende leden

Dhr. H. Kaiser	Abteilungsleiter MULNV deelstaat NRW
Dhr. G. Kaltwasser	Bezirksregierung Düsseldorf
Dhr. H. Mackus	Gedeputeerde provincie Limburg
Plv. dhr. R. Seelig	MULNV deelstaat NRW
Plv. dhr. F. Dieters/mevr. H. Gorissen	Provincie Limburg

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur werd in de bestuursvergadering van 29 juni 2018 opnieuw gekozen. Het dagelijks bestuur is op 31 december 2018 als volgt samengesteld: voorzitter dhr. A. Budde (Dezernent Kreis Viersen), plv. voorzitter dhr. A. Walraven (wethouder gemeente Leudal), dhr. R. Evers (wethouder gemeente Roermond) en dhr. R. Lind (Dezernent Kreis Heinsberg), die op 1 december door het algemeen bestuur als lid van het dagelijks bestuur werd gekozen.

Het dagelijks bestuur heeft in de vergadering van 3 september 2018 de Privacyverklaring en het Beleidsdossier van het Grenspark MSN i.k.v. het AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) besloten en deze op 1 december 2018 ter kennisname aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Kantoor

Ook in 2018 voerden de secretaris drs. L. Reyrink en de projectcoördinator mevr. dipl.-ing. agr. S. Weich in volledige deeltijd de werkzaamheden van het Grenspark MSN uit. De boekhouding en de administratie werden op basis van een overeenkomst met de Stichting Ons WCL uitgevoerd. De loonadministratie, de opstelling en controle van de jaarrekening werden in 2018 in opdracht door een daartoe bevoegde externe organisatie uitgevoerd.

3. Subsidies

Grenspark MSN werd in 2018 gesubsidieerd door de provincie Limburg en de deelstaat Nordrhein-Westfalen. De subsidies (van elk € 55.000,-) waren in 2014 voor de periode 2015-2018 beschikbaar. In 2018 werd zowel door de provincie Limburg als de deelstaat NRW opnieuw beschikkingen afgegeven voor de subsidiëring voor de periode 2019-2022.

In de subsidiebeschikking 2015-2018 van de provincie Limburg is o.a. als voorwaarde geformuleerd, dat het Grenspark MSN in het jaarverslag zichtbaar maakt, aan welke provinciale doelen is bijgedragen. Het betreft vooral de realisatie van de doelen uit de Nota Natuurbeleid: ‘natuurlijk eenvoudig’, de POL 2014, het Beleidskader Burgerparticipatie en de Strategienota Internationalisering. In het volgende overzicht zijn daartoe per beleidsnota de projecten en activiteiten benoemd die 2018 een substantiële bijdrage hebben geleverd aan de doelrealisatie van provinciale doelen.

Beleidsnota	Doel	Projecten MSN 2018
Natuurbeleid: „natuurlijk eenvoudig“	Hoofdstuk 3.1 Goudgroene natuur: - Versterken recreatieve mogelijkheden in de bestaande natuur Bronsgroene landschapszones:	Het jaarlijkse programma van “evenementen en excursies” en de werkzaamheden en promotie van de premium waterwandlroutes dragen bij aan het versterken van recreatie in natuur en landschap. Het in 2017 gepubliceerde en in 2018 gepromote natuurboek “Natuur voor elkaar” met beschrijvingen van de 21 belangrijkste natuurgebieden in het D-NL Grenspark en de

	<ul style="list-style-type: none"> - Herstel cultuurhistorische elementen <p>Ontwikkeling van streekfondsen</p> <p>Hoofdstuk 5.7</p> <p>Versterken van grensoverschrijdende samenwerking voor natuur en landschap</p>	<p>opgenomen, te downloaden wandelkaarten, vormden een sterke grensoverschrijdende bijdrage aan de provinciale doelen.</p> <p>Het INTERREG V-A project “Cultuurgeschiedenis Verdigitaal” draagt bij aan het recreatief gebruik van bronsgroene en goudgroene natuur, herstel van cultuurhistorische elementen en beleving cultureel erfgoed.</p> <p>Het in 2016 goedgekeurde INTERREG V-A project “Natuur- en Bosbrandpreventie” levert ook een bijdrage aan de doelen uit de beleidsnota.</p>
<p>Provinciaal Omgevingsplan Limburg</p> <p>POL 2014</p>	<p>Hoofdstuk 4.2.3</p> <p>Visie Midden Limburg, belangrijkste uitdagingen en opgaven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Versterken hoofdtoegangspoorten bij grensoverschrijdende natuurgebieden en versterken aanwezige cultuurhistorie <p>Hoofdstuk 7.2.1</p> <p>De Limburgse ambitie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Versterken van natuur en natuurbeleid in de samenleving <p>Hoofdstuk 7.2.5</p> <p>Verankering natuur in de samenleving:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vergroten betrokkenheid en draagvlak <p>Hoofdstuk 7.5.1</p> <p>Landschap en cultuurhistorie, de Limburgse ambitie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behoud en versterken van de kenmerkende kwaliteiten (incl. cultureel erfgoed) en afwisseling van het landschap 	<p>Zie ook hierboven onder INTERREG V-A project “Cultuurgeschiedenis Verdigitaal”.</p> <p>Bij de uitvoering van het project zijn naast toeristen ook de bewoners aan weerszijden van de grens doelgroep in het project. Bij de uitvoering wordt actief gebruik gemaakt van de expertise van de lokale verenigingen. Het project draagt daarmee actief grensoverschrijdend bij aan de vermaatschappelijking van de natuur en het cultureel erfgoed.</p> <p>Het INTERREG V-A project “Natuur- en Bosbrandpreventie” levert een bijdrage aan verankering van natuur in de samenleving. Dit vooral door de participatie van vrijwillige brandweren aan weerszijden van de grens.</p> <p>Het gepubliceerde natuurboek met 21 gebiedsbeschrijvingen en wandelroutes vormen als het ware 21 toegangspoorten tot natuur en landschap in de grensregio. In de artikelen nemen ook landschap en cultuurgeschiedenis een belangrijke plaats in.</p>
<p>Beleidskader Burgerparticipatie</p>	<p>Hoofdstuk 2</p>	<p>Zie hierboven.</p> <p>De binnen het INTERREG IV-A project Water.Wandel.Wereld ontwikkelde premium-</p>

	doel: implementeren van een aanpak voor burgerparticipatie	wandelroutes worden in het veld door vrijwillige lokale routescouts gecontroleerd en bijeenkomsten voor het grensoverschrijdend uitwisselen van informatie en kennis worden door het Grenspark MSN en het Naturpark Schwalm-Nette i. s. m. Routebureau Noord- en Midden Limburg gefaciliteerd. De wandelroutes werden in 2018 opnieuw als premiumwandelaroute gecertificeerd.
Strategienota Internationalisering Provincie Limburg	Doel: economisch, fysiek, sociaal & cultureel versnellen en versterken van het grensoverschrijdend functioneren. INTERREG A (B/C) zijn bij uitstek bedoeld om grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten te bevorderen en kunnen rechtstreeks bijdragen aan de realisatie van de tweevoudige internationale strategie.	Door de deelname van de 7 Limburgse gemeenten in het INTERREG V-A project “Cultuurgeschiedenis Verdigitaal” worden actief verbindingen gelegd met gemeenten en partners in het aangrenzende Duitsland. Hoofddoel van het Grenspark MSN is de grensoverschrijdende samenwerking, o.a. door gebruikmaking van het instrument INTERREG. Met de uitvoering van hiervoor genoemde INTERREG projecten wordt een bijdrage geleverd aan de doelen van de internationalisering in Limburg. Het project natuur- en bosbrandpreventie verbindt natuur- en bosbeheerders en brandweerlieden grensoverschrijdend. In totaal zijn 16 Nederlandse en Duitse grensgemeenten bij het project betrokken. Het boek “Natuur voor elkaar” is een goed voorbeeld van grensoverschrijdende samenwerking en marketing.

4. Projecten

INTERREG V-A Cultuurgeschiedenis Verdigitaald

Applicatie en website „langs sporen – Biografie van een landschap”

De geplande applicatie voor mobiles „langs sporen – biografie van een landschap“ is in 2018 gerealiseerd. Meer dan 350 bezienswaardigheden werden als zogenaamde Points of Interest (POIs) in de app, voorzien van tekst en gedeeltelijk met audio of video, gepresenteerd.

De applicatie werd op 4 oktober gelanceerd. Deze officiële gebeurtenis vond plaats op het smalste stukje Nederland en het meest westelijke puntje van Duitsland, de Westzipfel, op de grens van de gemeenten Echt-Susteren en Selfkant.

In het kader van de lancering werd een actieve reclamecampagne gestart voor de schrijvende media (kranten, tijdschriften, postkaarten en folder) en digitale media (website, facebook) om de app te promoten. Aan Duitse zijde werd de campagne door een extern communicatiebureau uitgevoerd, aan Nederlandse zijde door de projectpartner VVV Midden Limburg.

De app werd tot nu ca. 2000 keer gedownload. Feedback van gebruikers wordt gebruikt om de functionaliteit van de app te verbeteren. Verder zijn voor opname op de app drie speciale kinderwandelroutes ontwikkeld, de zogenaamde dwaallichtroutes. Het zijn audiotochten voor kinderen die langs verschillende POI's leiden en waarbij spannende verhalen worden verteld.

Natuurtheater

De in 2016 en 2017 opgeleide natuurtheatergidsen voeren regelmatig hun stukken op. Deze worden o.a. via het online evenementenprogramma van het Grenspark MSN gepromoot. Op 22 september 2018 werd in Brünnen door negen theatergidsen negen voorstellingen gegeven op het natuurtheaterfestival. Dit festival werd in nauwe samenwerking met de gemeente Brünnen georganiseerd. Vooraf werd voor het festival met posters, flyers, sociale media en de pers reclame gemaakt. Helaas was het weer die dag zo slecht, dat maar weinig bezoekers het festival hebben bezocht.

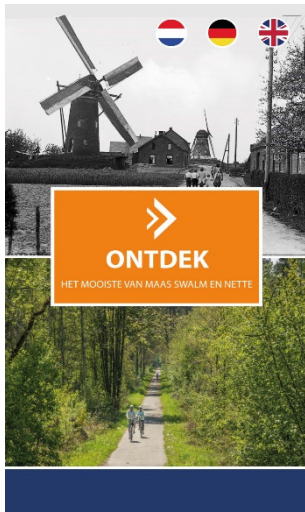
Buitenmaatregelen

Zichtbaar en toegankelijk maken van cultuurhistorische elementen

Binnen dit deelproject werden in 2018 de volgende maatregelen uitgevoerd:

- Zichtbaar en toegankelijk maken van het doolhof **Arcen** voor bezoekers
- Brochure voor kinderen met themaroute draak in **Beesel**
- Restauratie en toegankelijk maken van de Kazematten in **Brünnen**
- Restauratie van het torentje van het historische Ursulinenklooster in **Posterholt (Roerdalen)**
- Smeedijzeren omheining kerkplein Basiliek **St. Odiliënberg (Roerdalen)**
- Restauratie graven Oude kerkhof **Roermond**
- Zichtbaar maken voormalige wasplaats Engerbeek in **Venlo-Tegelen**
- Openen voormalige smalspoortunnels in **Venlo-Tegelen**
- Realisatie Cultuurroute noord in **Wachtendonk**
- Herstel Motte Aldeberg in **Wegberg**

App „langs sporen“ - biografie van een landschap

Applicatie “Langs sporen” Startpagina en dashboard

Postkaarten

Met de app „Langs Sporen“ - Biografie van een landschap - kunt u het Grenspark Maas-Swalm-Nette beleven aan de hand van ruim 250 beleveniswaardige locaties. Deze beleveniswaardige locaties worden in de app POI's (Points of Interest) genoemd en zijn gekoppeld aan één of meerdere thema's (zie hierna).

Aan de hand van deze thema's kunt u gericht zoeken naar POI's waar u...

Website

**NATUUR- EN CULTUURGESCHIEDENIS
GRENSPARK MAAS-SWALM-NETTE**

**NATUR- UND KULTURGESCHICHTE
NATURPARK MAAS-SCHWALM-NETTE**

**NATURAL AND CULTURAL HISTORY
CROSS BORDER PARK MAAS-SWALM-NETTE**

Het Nieuwlandse-Duitse Grenspark Maas-Swalm-Nette omvat een reeks van ruim met a hookeunten Venlo, Isermond, Susteren en Mönchengladbach (Duitsland). In het park liggen een veertigjarige van de grote bijna 10.000 ha natuurgebieden en vogelreservaten.

Der deutsch-niederländische Naturpark Maas-Swalm-Nette befindet sich flussaufwärts zwischen Mönchengladbach, Venlo, Isermond und Susteren (Niederlande). Der Naturpark umfasst beiderseits der Grenze fast 10.000 ha Natur- und Vogelreservate.

The Dutch-German cross-border park Maas-Swalm-Nette is roughly the shape of a rhombus, with the cities of Venlo, Roermond, Susteren and Mönchengladbach on its corners. On both sides of the borders almost 10.000 ha of nature reserves and bird sanctuaries are situated.

Geestsoorten door / geleiden door:

www.langsporen.nl   www.aufspuren.de
 Telefoonnummer door / telefonnummer: 0475 341000

Flyer

Natuurtheater-Festival Brüggen

langsporen

Ontdek de natuur- en cultuurgeschiedenis van Grenspark Maas-Swalm-Nette. De route zelf de route door thema's en afstanden te kiezen en de route te downloaden en te gebruiken. Op locatie kun je video's, audio's, foto's en teksten bekijken en beluisteren. Beschikbaar in Nederlands, Duits en Engels. Ook offline.

aufspuren

Entdecken Sie Natur- und Kulturgeschichte im Naturpark Maas-Schwalme-Nette. Bestimmen Sie Ihre persönliche Route, in dem Sie Themen und Streckenlängen auswählen und somit, besondere Sehenswürdigkeiten miteinander verbinden. Vor Ort informieren Sie Videos, Audioaufnahmen, Fotos und Texte über die beschriebenen Orte. Die App ist in Deutsch, Niederländisch und Englisch zur Verfügung. Auch offline nutzbar.

along traces

Discover cross-border Nature Park Maas-Swalm-Nette's natural and cultural history. Determine your own route by selecting themes and distances and connecting places of interest. On location you can view and listen to videos, audio fragments and texts. Available in Dutch, German and English. Also offline.

Time	Activity 1	Activity 2	Activity 3	Activity 4	Other Actions / Verdere Acties
11:00	ZU GROSS FÜR ZU KLEIN	GROOT-GROOTER, GROOTST	PIJLMUUR	NL >2 J	KARROTTERING GORDEN MET DE KARROTTER, FOTOSHOTING MET DE KARROTTER, HET OPEN HUIS BIJ DE KARROTTER
11:45	MUZIKALE VERBINDING	MUSIK VERBINDET	PYURE	MUSIK MUIZIK 0-150 J	PROJEKT VERBODEN TOEGANG TOEGANG MET DE KARROTTER, FOTOSHOTING BIJ DE KARROTTER
12:15	EIN FEST IM WALD	HET IS FEEST IN HET BOS!	PAULINE BONGERS	NL/D 0-150 J	WORKSHOP POPPENSPELEN EN POPPENMAKST
13:00	MUZIKALE VERBINDING	MUSIK VERBINDET	PYURE	MUSIK MUIZIK 0-150 J	POPPENSPELERS WORKSHOP EN POPPENTHEATER
13:30	HEBAMMENFLUCHT UND HEKENBRAND	WURDE ZUSTERLIEFDE	BERTI DAVIDS-HEINRICHS / THERESE WACHS	D >10 J	ALTE SPELE-NEU ONTDEKEN
14:15	MUZIKALE VERBINDING	MUSIK VERBINDET	PYURE	MUSIK MUIZIK 0-150 J	KRUIDENSPEL (ZIEKEN, WAARNEMEN, RAIEN, NIJLEN)
14:45	DIE GÖTTIN ARTEMIS	DE GODIN ARTEMIS	SIMONE PALLONI	D >8 J	RASTEN VAN (STAB-)PAPPEN AUS NATURMATERIALIEN
15:30	ZUM TEUFEL MIT DEN KRÄUTERN	NAAR DE DUIVEL MET DE KRUIDEN	NATASCHA LENKETT-LANGEN	D >12 J	POPPENSPELEN MET NATUURLIJKE MATERIALIEN
16:15	KIKKERDINGS VOM SEE	HET KIKKERDINGS	EVA BOCK	D >8 J	PER ACT / PRO VOORSTELLING: € 6,00 DAGTICKET / DAGTICKET: € 15,00 TICKETS VERKRIJGBAAR BIJ DE KASSA OF VIA WWW.NATUURPARK-NOEN.NL TICKETS ERHÄLTLICH AN DER TIKKASSA ODER ÜBER WWW.NATUURPARK-NOEN.NL

Buitenmaatregelen

Arden - Toegankelijk maken doolhof

Beesel - Drakenwandeling voor kinderen

Brüggen - Restauratie Kazematten

Roerdalen - Restauratie toren Ursulinenkloster

Tegelen - Restauratie wasplaats Engerbeek

Roermond - Restauratie graven Oude kerkhof

Wegberg – Restauratie Motte Aldeberg

Wachtendonk - Cultuurbelevingsroute Nord

Vanwege de opgetreden vertragingen bij de uitvoering van het project is een projectverlenging aangevraagd en goedgekeurd. De duur van het project is met een half jaar verlengd en loopt nu af op 15 juni 2019.

INTERREG V-A Natuur- en Bosbrandpreventie

Dit project heeft tot doel de Nederlands-Duitse samenwerking bij de preventie en bestrijding van onbeheersbare natuur- en bosbranden te verbeteren. Daarmee worden kennis en ervaringen aan weerszijden van de grens met elkaar gedeeld en brandgevaar verminderd.

Risicoanalyse Natuur- en Bosbrand

In Nederland is meerdere jaren geleden begonnen met de analyse van risico's op onbeheersbare branden in natuur en bos. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een indexeringsstelsel dat op basis van meerdere parameters de risicoklasse bepaalt. De parameters die daarbij een belangrijke rol spelen zijn o.a. vegetatietype, hellingpercentage, bluswatervoorzieningen, toegankelijkheid voor de brandweer, en aantal bewoners en bezoekers in het gebied. Deze variabelen worden op basis van uurhokken van 1x1 km² geïnventariseerd.

In plaatselijke werkgroepen werd met een door het Instituut voor Fysieke Veiligheid (IFV) ontwikkeld internetprogramma gegevens over natuur en bos ingevoerd en de risicoklasse berekend. De gegevens werden in samenwerking met de brandweer, de gemeentes en de natuur- en bosbeheerders aangeleverd. Aangezien het internet gebaseerde programma voor de risicoanalyse pas in de zomer beschikbaar was is er een aanzienlijke vertraging opgetreden bij de uitvoering van het project.

De volgende lokale werkgroepen werden geformeerd: NL-D Meinweg/ Grenzwald en drie werkgroepen voor de Maasduinen; Maasduinen Noord (Mook en Middelaar), Maasduinen Midden (Gennep en Bergen) en Maasduinen Zuid (Venlo).

Risicobeheersplannen

Op basis van de uitgevoerde risicoanalyse worden risicobeheersplannen ontwikkeld waarin maatregelen zijn opgenomen om het risico op brand te verminderen en waarin weergegeven is hoe bij lokale branden het best gehandeld kan worden. Belangrijk onderdeel van de plannen is de indeling van de gebieden in zogenaamde compartimenten. Doel van de indeling is bij brand het vuur op de compartimentgrenzen te stoppen en daartoe eventuele maatregelen uit te voeren.

De werkgroepen bereiden de op korte en lange termijn uit te voeren preventieve maatregelen voor en de borging ervan voor de toekomst.

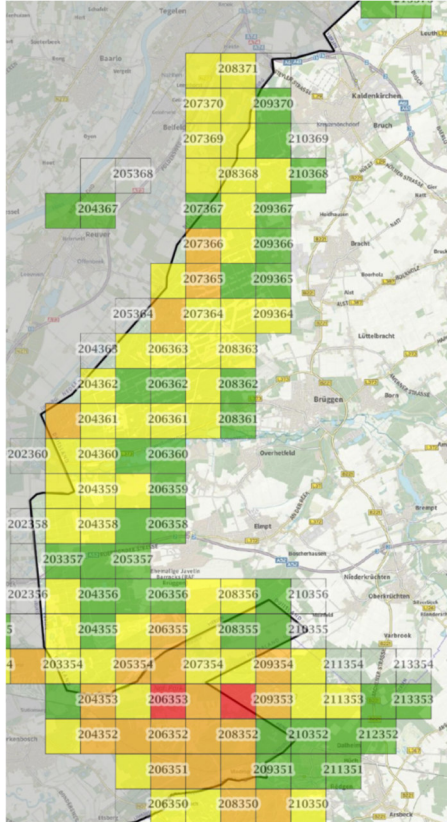
Wateropnamepunt Sechseichen/Roermonderbahn

Om op de oostgrens van de NL-D Meinweg ter hoogte van de parkeerplaats Sechseichen/Roermonderbahn in Wegberg-Dalheim over voldoende bluswater te kunnen beschikken is de plaatselijke waterleiding verlengd en van een hydrant voorzien.

Evacuatieroute grensovergang Wegberg-Dalheim / Vlodrop/Station

De grensovergang van Vlodrop naar Wegberg-Dalheim is zodanig aangepast, dat hulpdiensten bij een eventuele evacuatie (o.a. van de MERU - Maharishi European Research University en Vlodrop Station) bij brand snel de grens over kunnen. De verbrede evacuatie route werd op 26 oktober tijdens een officiële

bijeenkomst door de burgemeesters van Wegberg en Roerdalen, de projectpartners en de subsidiegevers feestelijk geopend.

Resultaat risicoanalyse NL-D Meinweg en Grenswald natuur- en bosbrand

Rood: hoog risico

Groen: laag risico

Hydrant Sechseichen/Roermonderbahn

Evacuatie route grensovergang Wegberg-Dalheim / Vlodrop-Station

Opening grensovergang

5. Overige werkzaamheden 2018

Genootschapsdag

Het Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap Limburg organiseert elk voorjaar voor leden en geïnteresseerden de Genootschapsdag. Tijdens de bijeenkomst worden lezingen gehouden over resultaten van onderzoek naar flora en fauna en kunnen de deelnemers zich op verschillende infoplekken nader informeren. Grenspark MSN nam met een infoplek deel aan de bijeenkomst, mede ter promotie van het boek „Natuur voor elkaar“. De Genootschapsdag werd door ca. 300 personen bezocht.

Natuurwerkdag

Ook in 2018 werd op de 1^e zaterdag in november weer de traditionele grensoverschrijdende natuurwerkdag georganiseerd. Dit uit het INTERREG III A project MSN in de picture daterende evenement vindt afwisselend in Nederland en Duitsland plaats. De organisatie van het evenement werd in samenwerking met Staatsbosbeheer uitgevoerd. Dit jaar werden beheersmaatregelen uitgevoerd voor de bescherming van de adder in Nationaal Park De Meinweg. Meer dan 20 personen van weerszijden van de grens namen aan deze beheeractie deel.

Boek “Natuur voor elkaar”

De oplage van 1500 van de Duitse versie van het in december 2017 gepubliceerde boek „Natuur voor elkaar” in Grenspark MSN was begin februari 2018 al uitverkocht. Het boek met 21 artikelen over natuurgebieden in het NL-D Grenspark was in nauwe samenwerking met het Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap Limburg gerealiseerd. In maart 2018 werd een 2^e Duitse oplage van 2500 exemplaren gedrukt. Het boek wordt via de reguliere boekhandel en bezoekers- en infocentra verkocht.

Lidmaatschap EUROPARC

Grenspark MSN is sinds 2007 lid van de EUROPARC federatie, de koepelorganisatie van Europese natuurparken en nationale parken in Europa. Grenspark MSN behoort binnen de federatie tot het zogenaamde Transparcnet, waarbinnen 10 gecertificeerde Transboundary Parks grensoverschrijdend nauw samenwerken en gemeenschappelijk projecten uitvoeren. Aan de jaarlijkse bijeenkomsten van Transparcnet en de EUROPARC conferentie is ook in 2018 door Grenspark MSN deelgenomen.

Evenementen programma

Het digitale programma van evenementen in het Grenspark MSN werd samen met het Natuurpark Schwalm-Nette binnen het INTERREG III-A project MSN in de picture, ontwikkeld. Het is een digitaal forum voor aanbieders van evenementen op het gebied van natuur en landschap. Gebruikers vinden op de website een uitgebreid aanbod aan excursie, wandelingen, fietstochten en andere evenementen in natuur en landschap.

In 2018 zijn 673 verschillende evenementen tweetalig aangeboden, een tiende ervan vond in Nederland plaats. Het Duitse aanbod wordt via het Duitse Natuurpark Schwalm-Nette beheerd. In Nederland hebben de verschillende natuurorganisaties eigen excursiekalenders. De bereidheid om excursies aanvullend op de site van het Grenspark MSN op te nemen is derhalve gering en de afgelopen jaren aanzienlijk teruggegaan.

Ongeveer 35 % van de evenementen waren wandelingen, 13 % fietstochten, 38 % doe-acties en 14 % overige evenementen. De evenementen werden door ca. 19.600 personen bezocht, met een gemiddelde van 14 personen per evenement. De evenementen zijn steeds actueel en tweetalig op de internetsite van Grenspark MSN www.grenspark/msn.nl weergegeven.

Premiumwandelaroutes Water.Wandel.Wereld

Binnen het INTERREG IV-A project Water.Wandel.Wereld (2009-2012) zijn in het Grenspark MSN negen gecertificeerde premiumwandelaroutes gerealiseerd. Deze wandelaroutes worden door Duitse en Nederlandse routescouts gecontroleerd, die elkaar twee keer per jaar ontmoeten om ervaringen uit te wisselen. Het onderhoud van de routes loopt in Duitsland via het Naturpark Schwalm-Nette en aan Nederlandse zijde via het Routebureau Noord en Midden Limburg.

De bijeenkomsten van de routescouts vond in het voorjaar in Nettetal plaats en in het najaar in Leudal. Grenspark MSN adviseert de Stichting Het Limburgs Landschap (SLL) bij de realisatie van een eerste premiumwandelaroute in Nationaal Park De Maasduinen. Deze geplande route ligt nog binnen het Grenspark MSN en sluit direct aan op de al gerealiseerde premiumwandelaroutes. Het Duitse Wandelinstituut heeft in de Maasduinen een haalbaarheidsstudie (gefinancierd door SLL) uitgevoerd. Daarbij werden zeven potentiële routes geïdentificeerd, waarvan de eerste in 2019 wordt gerealiseerd.

Beurs Tour Natur

Samen met het Naturpark Schwalm-Nette heeft het Grenspark MSN met een gemeenschappelijke stand premiumwandelaroutes Water.Wandel.Wereld op de beurs Tour Natur in Düsseldorf gestaan. De beurs wordt jaarlijks door ca 35.000 - 40.000 mensen bezocht, waarvan de meesten uit de regio Niederrhein en het Roergebied komen. De premiumwandelaroutes genieten intussen grote bekendheid. Veel bezoekers vragen naar verdere vergelijkbare routes. Daarom is het positief dat een nieuwe route in het Grenspark MSN wordt gerealiseerd.

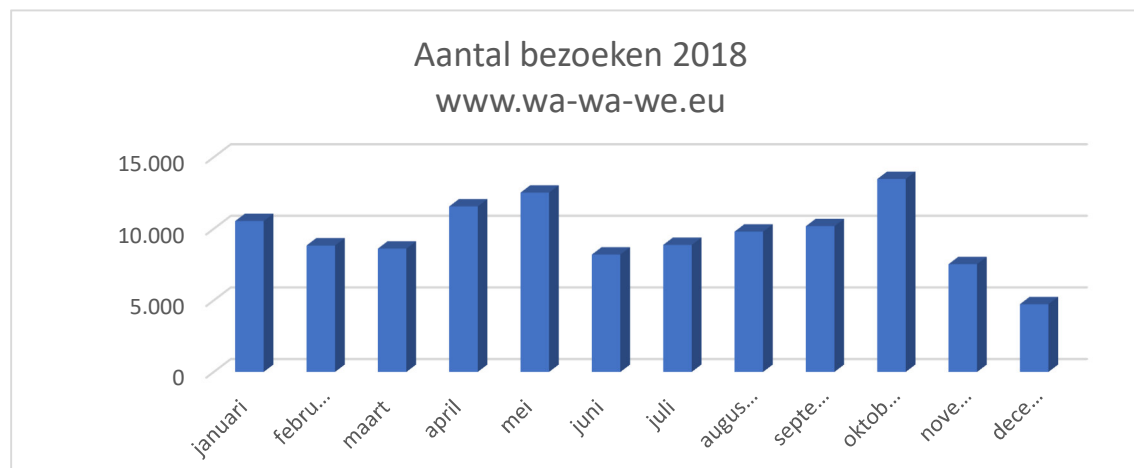
Website Water.Wandel.Wereld

De tweetalige internetsite Water.Wandel.Wereld (www.wa-wa-we.eu) werd in 2018 in totaal 116.884 keer bezocht. Ten opzichte van het jaar ervoor betekende dit een afname van 8400 bezoeken. Dit komt waarschijnlijk doordat de premiumwandelaroutes in de regio al redelijk bekend zijn en veel wandelaars al in het bezit van de route zijn.

Maand	Aantal bezoeken	Aantal bezoeken	Daggemiddelde	Daggemiddelde
	2018	2017	2018	2017
Januari	10.540	8.560	340	276
Februari	8.834	7.784	316	278
Maart	8.614	10.027	278	323
April	11.561	13.514	385	450
Mei	12.526	11.976	404	386
Juni	8.201	10.348	273	345
Juli	8.874	10.230	286	330
Augustus	9.800	16.912	316	546

September	10.181	12.977	339	433
Oktober	13.474	19.824	435	639
November	7.529	10.941	251	365
December	4.732	7.144	153	230
Totaal	116.884	125.271	315	342

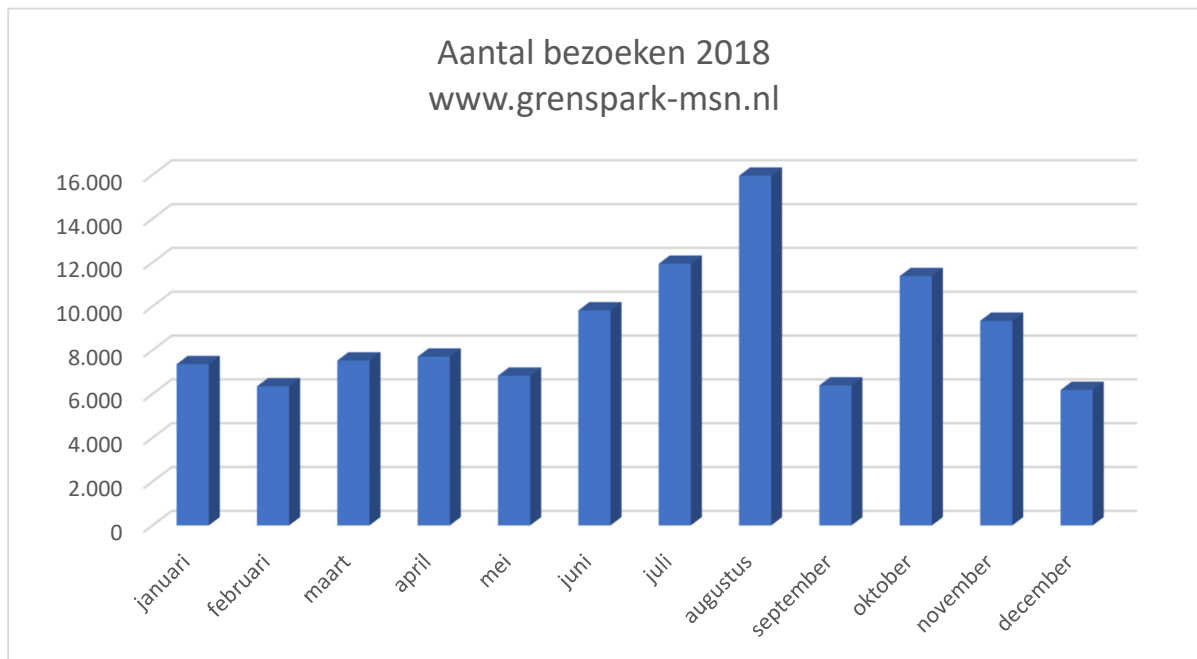

Internetsite Grenspark MSN en social media

De tweetalige internetsite www.natuurpark-msn.de/ / www.grenspark-msn.nl van het Grenspark MSN informeert over de vrijetijdsactiviteiten en projecten.

De volgende tabel geeft een overzicht over het maandelijks aantal bezoeken op de site in 2018 en 2017 weer. De bezoekersaantallen zijn in 2018 ten opzichte van 2017 met meer dan 35 % gestegen.

Maand	Aantal bezoeken	Aantal bezoeken	Daggemiddelde	Daggemiddelde
	2018	2017	2018	2017
Januari	7.360	5.641	237	182
Februari	6.349	4.549	227	162
Maart	7.525	6.190	243	200
April	7.701	7.308	257	244
Mei	6.832	7.129	220	230
Juni	9.811	6.773	327	226
Juli	11.939	6.544	385	211
Augustus	15.958	7.496	515	242
September	6.388	6.466	213	216
Oktober	11.378	7.505	367	242
November	9.335	6.588	311	220
December	6.178	6.785	199	219
Totaal	106.754	78.947	292	216

Het Grenspark MSN heeft een Nederlandse en een Duitse facebooksite die regelmatig van postings met informatie over projecten of activiteiten worden voorzien. De facebooksite van het Grenspark MSN heeft 760 followers.

Het twitteraccount van het Grenspark MSN werd opgeheven vanwege de geringe navraag en de weinig relevante doelgroep van twitter. In plaats daarvan werd een instagram account geopend.

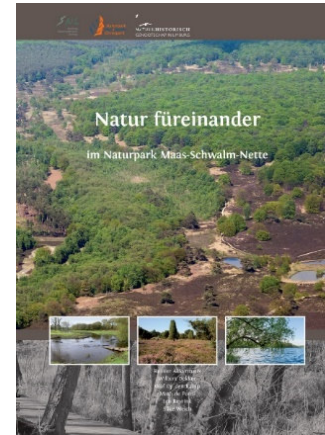
Genootschapsdag (Foto O. Op den Kamp)

Natuurwerkdag

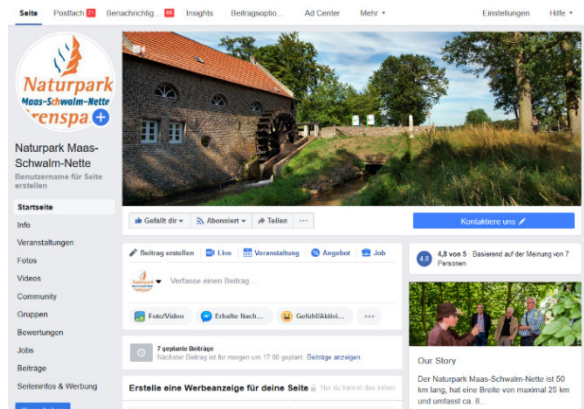
Beurs Tour Natur

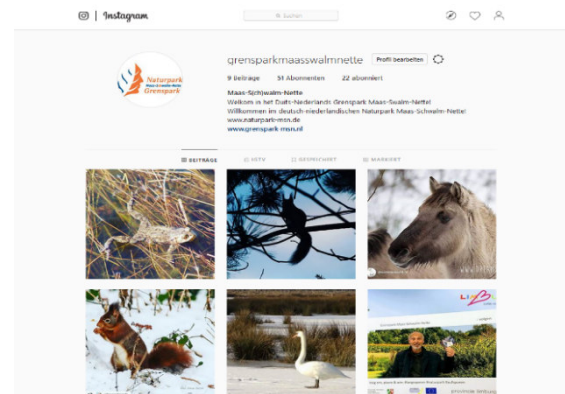
Boek Natuur voor elkaar

Transboundary Parks meeting

Facebooksite Grenspark MSN

Instagramsite Grenspark MSN

6. Projectacquisitie

Ruiterroute netwerk

Grenspark MSN is met de voorbereidingen gestart voor de realisatie van een grensoverschrijdend ruiterroute netwerk.

Aanleiding is een wijziging van de wettelijke regeling voor ruiters in Nordrhein-Westfalen. Sinds dit jaar is recreatief paardrijden in bos en natuur op alle verharde en onverharde wegen toegestaan en niet meer gebonden aan daartoe specifiek aangewezen ruiterroutes. Doel van het project is aan Duitse zijde aantrekkelijke ruiterroutes te promoten die direct op het Nederlandse ruiterroute netwerk aansluiten. Daardoor kan sturing van recreanten plaatsvinden. Daarbij kan het Nederlandse systeem van het knooppuntensysteem voor ruiters worden benut. Op 8 november vond daartoe aan Duitse zijde een eerste informatieve bijeenkomst met relevante stakeholders plaats. Omdat meerdere potentiële partners hun interesse in het project hebben getoond wordt nu een projectvoorstel ontwikkeld.

Overige

Op 31 december 2020 loopt de huidige programmaperiode van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen af. Daarmee eindigt ook het huidige INTERREG V-A programma Nederland-Deutschland. Thans wordt op Europees niveau voorbereidingen getroffen voor de EU-begroting voor 2021-2027. Verwacht wordt dat binnen de Europese Structuur- en Investeringsfondsen daarbij opnieuw ruimte wordt gegeven voor grensoverschrijdende samenwerking en initiatieven om de cohesie van grensregio's in Europa te versterken.

Ter voorbereiding van projectideeën voor een eventueel toekomstig INTERREG VI-A programma is op ambtelijk niveau begonnen met een inventarisatie van thema's voor grensoverschrijdende projecten. Daarbij zijn o.a. de volgende thema's vaker genoemd: klimaatadaptatie, duurzaamheid, alternatieve energie. Afhankelijk van de toekomstige inhoud van de eventuele INTERREG-programma's en interesse van potentiële projectpartners zullen deze thema's de komende tijd verder worden uitgewerkt, om zo mogelijk tot concrete grensoverschrijdende projecten op te zetten.

Door Nationaal Landschap Zuid-Limburg wordt in samenwerking met de Stichting IKL een project met de naam Grenzlandroute ontwikkeld. Doel van het project is natuur en cultuur langs de grens van de provincie Limburg vanuit cultuurhistorisch perspectief beter beleefbaar te maken en te promoten. Grenspark MSN is vanwege de ervaringen bij NL-D samenwerking en de ontwikkeling van de lange afstandswandelroute Maas-Niederrhein pad gevraagd om eventueel aan dit project mee te werken.

7. Voorlichting, communicatie en promotieactiviteiten 2018

De hieronder weergegeven tabel geeft een overzicht van de in 2018 uitgevoerde overige activiteiten ter promotie en de marketing van het Grenspark MSN.

Activiteit	Datum	Plaats	Organisatie
Lezing Elmpter Bruch ter promotie boek Natuur voor elkaar	11-01	Roermond	Grenspark MSN / NHGL
Interview praktikanant m.b.t. grensoverschrijdende samenwerking	20-01	Mönchengladbach	euregio rijn-maas-noord
Deelname excursie Europees parlement	31-01	Brussel	Deutsch-Niederländische Gesellschaft Aachen
Lezing en deelname afsluitend symposium DBU-project Kulturlandschaft Muskauer Faltenbogen	16/18-02	Bad Muskau	Fürst Pückler Stiftung Park Bad Muskau
Lezing en deelname 3. euregionale Masterclass: grensoverschrijdende toeristische marketing	20-02	Venlo	Fontys Venlo University of Applied Sciences
Moderatie infoavond Geluksplekken Wassenberg	27-02	Wassenberg	Stadt Wassenberg
Deelname bijeenkomst “t Landschap in het hart van de samenleving”	1-03	Valkenburg	Provincie Limburg
Televisiepresentatie Boek “Natuur voor elkaar”	4-03	Melick	OR6, Sendung “Spek met eieren”
Deelname 25. internationale boomplantdag	14-3	Herkenbosch	Gemeente Roerdalen / SBB / Naturpark Schwalm-Nette
Deelname Siggen Seminar	18/21-03	Arcen	EUROPARC Federation
Deelname stakeholdersdag VVV Midden Limburg	09-04	Roermond	VVV Midden Limburg
Organisatie en lezing boek “Natuur voor elkaar”	18-04	Wassenberg	Naturparktor Wassenberg
Deelname inspiratie bijeenkomst NP Maasduinen	20-04	Arcen	Coöperatie Particuliere Eigenaren NP Maasduinen
Deelname debat Toekomst van Europa	21-04	Maastricht	Stiftung Internationaler Karlspreis zu Aachen / Provincie Limburg
Deelname presentatie Premiumwandel regio	02-05	Wassenberg	Naturparktor Wassenberg
Deelname opening wandel- en fietsroute Grensverhalen	06-05	Elmpt	Gemeenten Niederkrüchten / Roermond / Roerdalen
Organisatie bijeenkomst routescouts	23-05	Nettetal	Grenspark MSN / Naturpark Schwalm-Nette
Deelname excursie organisatiestructuur NP Meinweg	30-05	NP De Meinweg	IVN Limburg / overlegorgaan NP De Meinweg
Lezing Krickenbecker Seen en Elmpter Schwalmburch promotie boek “Natuur voor elkaar”	24-05	Swalmen	Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen en Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal /Grenspark MSN
Deelname Meeting TransParcNet	5/8-06	Renz Oostenrijk	TransParcNet

			EUROPARC Federation
Deelname Euregiodag i.h.k. van 40-jarig jubileum euregio rmn	09-06	Mönchengladbach	euregio rijn-maas-noord / Grenspark MSN
Excursie en lezing leden Business Club Maas Rijn	22-06	Herkenbosch	Business Club Maas Rijn / Grenspark MSN
Deelname opening kinderwandelroute Joris en Cathelijne	24-06	Beesel	Gemeente Beesel
Organisatie bijeenkomst handhaving met Staatsbosbeheer en Kreis Viersen	22-07	Meinweg, Grenzwald	Staatsbosbeheer / Kreis Viersen
Deelname bezoek Minister Scharrenbach, Ministerium für Heimat, Kommunales, Bau und Gleichstellung des Landes Nordrhein-Westfalen	06-08	Nettetal	Naturpark Schwalm-Nette
Persbijeenkomst kazematten i.k.v. INTERREG V-A Cultuurgeschiedenis Verdigitaal	14-08	Brüggen	Stadt Brüggen / Grenspark MSN
Deelname met stand 30-jarig jubileum Biologisch Station Krickenbecker Seen	09-09	Nettetal	Biologisch Station Krickenbecker Seen / Grenspark MSN
Organisatie Natuurtheaterfestival	22-09	Brüggen	Grenspark MSN / Werkgroep Natuurtheater
Deelname ledenvergadering EUROPARC conferentie	18/21-09	Schotland	EUROPARC Federation
Persbijeenkomst lancering app "langs sporen" i.k.v. INTERREG V-A project Cultuurgeschiedenis Verdigitaal	28-09	Niederkrüchten	Grenspark MSN / Kapelle an der Heiden
Persbijeenkomst lancering app "langs sporen" i.k.v. INTERREG V-A project Cultuurgeschiedenis Verdigitaal	02-10	Mönchengladbach	Grenspark MSN / Textil Technikum
Persbijeenkomst lancering app "langs sporen" i.k.v. INTERREG V-A project Cultuurgeschiedenis Verdigitaal	02-10	Wachtendonk	Grenspark MSN / Naturparkzentrum Wachtendonk
Persbijeenkomst lancering app "langs sporen" i.k.v. INTERREG V-A project Cultuurgeschiedenis Verdigitaal	04-10	Susteren	Grenspark MSN / Café IJzerbosch
Officiële persbijeenkomst lancering app "langs sporen" i.k.v. INTERREG V-A project Cultuurgeschiedenis Verdigitaal	04-10	Westzipfel / Smalste Stukje Nederland Susteren / Selfkant	Grenspark MSN / gemeenten Echt-Susteren en Selfkant
Deelname Ecotop 2018	06-10	Herkenbosch	Biologisch Station Krickenbecker Seen / Staatsbosbeheer / NP De Meinweg / Stichting Koekeloere
Lezing commissie economie en toerisme	11-10	Wassenberg	euregio rijn-maas-noord

Officiële opening evacuatieleroute grensovergang MERU	26-10	Dalheim-Vlodrop	Grenspark MSN / gemeenten Wegberg en Roerdalen
Organisatie bijeenkomst routescouts	07-11	Leudal	Grenspark MSN / Natuurpark Schwalm-Nette
Presentatie ruiterroute netwerk Limburg	08-11	Viersen	Grenspark MSN / Routebureau Noord- en Midden Limburg / Kreis Viersen
Deelname expert-workshop INTERREG Deutschland-Nederland	27-11	Kleve	Euregio Rijn-Waal
Deelname inspraakbijeenkomst Natura 2002 beheersplan Meinweg	28-11	Herkenbosch	Provincie Limburg
Presentatie INTERREG V-A project Cultuurgeschiedenis Verdigitaal i.k.v. afsluitende bijeenkomst 2018 Meinweggidsen	07-12	Herkenbosch	IVN Limburg
Interview promotiefilm INTERREG V-A projecten	10-12	Mönchengladbach	euregio rijn-maas-noord
Deelname afsluitende bijeenkomst 2018	17-12	Kleve	Euregio Rijn-Waal

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur

Brüggen (D), 28 juni 2019